

NVAB-koers bedrijfsgeneeskunde

Van maximale betekenis zijn én blijven voor zo veel mogelijk werkenden

werken aan
gezond werken

NVAB⁺

De beroepsbevolking en het aantal beschikbare bedrijfsartsen groeien de komende periode steeds verder uit elkaar. Na grote wervings- en opleidingsinspanningen in de voorbije jaren is dit helaas de realiteit die we onder ogen moeten zien. Dat dwingt tot nieuwe keuzes, want bedrijfsartsen willen van maximale betekenis zijn én blijven voor zo veel mogelijk werkenden. In nauw overleg met haar leden stippelde de NVAB een nieuwe koers uit voor de bedrijfsgeneeskunde. Over de uitkomst gaan we graag met alle belanghebbenden in gesprek: hoe kunnen we samen het best werken aan gezond werken?

In dit koersdocument

Noodzaak

Waarom een koerswijziging onvermijdelijk is

Proces

Hoe de nieuwe koers tot stand kwam

Kernthema's

De nieuwe koers: hoofdlijnen en samenhang

Uitdagingen

Obstakels en vergezichten op de route

Uitnodiging

In gesprek over uitdagingen en oplossingen

Start

Noodzaak

Proces

Kernthema's

Uitdagingen

Uitnodiging

Noodzaak

Waarom een koerswending onvermijdelijk is

Onder invloed van een groeiende beroepsbevolking en historisch hoog verzuim besteden bedrijfsartsen steeds meer tijd en aandacht aan verzuimbegeleiding op individueel niveau. Sociale geneeskunde en preventie op collectief niveau worden in toenemende mate naar de achtergrond verdrongen. Hierdoor raakt de manier waarop bedrijfsartsen hun vak uitoefenen steeds verder verwijderd van wat volgens de wet en de uitgangspunten van de bedrijfsgeneeskunde de bedoeling is. Het is noodzakelijk de bakens te verzetten. Ook omdat op de huidige weg doorgaan bij de huidige ontwikkeling van vraag en aanbod onmogelijk is.

De wet schrijft óók collectieve preventie voor

De wetgever kent bedrijfsartsen niet alleen een adviserende rol toe bij de verzuimbegeleiding. Bij een [wetswijziging in 2017-2018](#) is ook ingezet op een sleutelrol bij (meer) inspanningen voor een duurzaam inzetbare beroepsbevolking. [Artikel 14](#) van de Arbeidsomstandighedenwet geeft de bedrijfsarts sindsdien meerdere adviserende taken op het gebied van preventie en goede arbeidsomstandigheden. Werknemers kregen hiervoor wettelijk gegarandeerde toegang tot de bedrijfsarts. Voor werkgevers geldt een verplichting om ook preventief advies af te nemen en vast te leggen hoe zij de samenwerking op dit terrein concreet gestalte willen geven. Doordat verzuimbegeleiding vrijwel alle tijd en aandacht opeist, komt van de preventieve en gezondheid bevorderende ambities in de praktijk echter (te) weinig terecht.

Uitgangspunten en ambities staan onder druk

Het groeiende aandeel individuele verzuimbegeleiding staat ook op gespannen voet met de uitgangspunten van de bedrijfsgeneeskunde en de ambities van onze beroepsgroep. De [artseneed](#) verplicht ons onze verantwoordelijkheid voor de samenleving te kennen en de beschikbaarheid en toegankelijkheid van de gezondheidszorg te bevorderen. Het [Landelijk Opleidingsplan Bedrijfsarts](#) omschrijft ons vak hierbij als onderdeel van de sociale geneeskunde. We richten ons meer op het bewaken, beschermen en bevorderen van de gezondheid van individuen, (risico)groepen en de (beroeps)bevolking en minder op behandeling van ziekte. Volgens de [kernwaarden van de bedrijfsarts](#) is goede bedrijfsgeneeskundige zorg zowel preventief als curatief en is al ons handelen gericht op het voorkomen van beroepsziekten en

Start

Noodzaak

Proces

Kernthema's

Uitdagingen

Uitnodiging

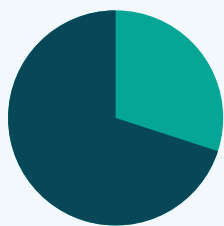
beroepsgebonden aandoeningen en op het behoud van duurzame inzetbaarheid van de werknemer. Onze [Missie, Visie & Strategie 2021-2025](#) koppelt hier een meervoudige ambitie aan: 'Niemand mag ziek worden door werk. En niemand die nog kan en wil werken, mag door ziekte aan de kant komen te staan. Want iedereen heeft recht op gezond en veilig werk.'

Vraag en aanbod matchen steeds minder

Een spanningsveld dat nu al problematisch is, dreigt nog veel groter te worden. Ontwikkelingen op het

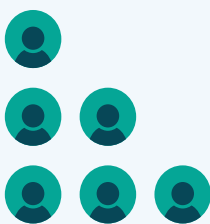
gebied van zorgvraag en zorgcapaciteit maken het ronduit onmogelijk om op de huidige voet door te gaan:

- Terwijl de [beroepsbevolking groeit](#) en [het verzuim op een historisch hoog niveau ligt](#), bereikt binnen 10 jaar 70% van de huidige bedrijfsartsen de AOW-gerechtigde leeftijd.
- Nu al is nog maar één bedrijfsarts beschikbaar per 6.000 werkenden. Rekenen we door met de cijfers van het CBS en het [Capaciteitsorgaan](#), dan is dat over een paar jaar één bedrijfsarts per 10.000 werkenden.

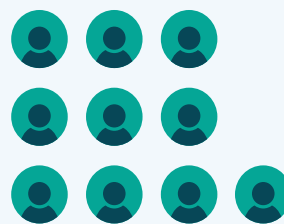
70%

Aandeel bedrijfsartsen dat binnen 10 jaar AOW-gerechtigd is

6.000

Aantal werkenden waarvoor nu één bedrijfsarts beschikbaar is

10.000

Aantal werkenden waarvoor straks één bedrijfsarts beschikbaar is

Kortom

Om ook in de toekomst goede bedrijfsgezondheidszorg te kunnen bieden en recht te doen aan onze wettelijke en beroepsmatige uitgangspunten, zullen we ons werk anders moeten inrichten. Niets doen komt neer op accepteren dat we grote groepen in de kou laten staan en uiteindelijk zelfs de individuele begeleiding niet goed meer kunnen uitvoeren. Dat is onaanvaardbaar.

Start

Noodzaak

Proces

Kernthema's

Uitdagingen

Uitnodiging

Proces

Hoe de nieuwe koers tot stand kwam

Een nieuwe koers voor een vakgebied van grote maatschappelijke relevantie bepaal je niet even op een achternamiddag. Binnen de NVAB discussieerden we gedurende een jaar uitgebreid en in allerlei samenstellingen over de gewenste richting en invulling. Wat doet een bedrijfsarts in essentie? Wat zijn de kerntaken en prioriteiten? Op basis van de opbrengst van deze dialoog formuleerde het NVAB-bestuur een voorstel. Op de algemene ledenvergadering van 4 april 2024 stemden de leden van de NVAB hier vervolgens door een formele stemming mee in.

🕒 23 mei 2023

BG-dagen

Oproep NVAB-voorzitter Boyd Thijssens tot visie-ontwikkeling

🕒 28 september 2023

Extra ledenbijeenkomst

Waar willen wij dat ons vak naartoe gaat?

🕒 Najaar/winter 2023-2024

Verenigingsdialoog**op tal van niveaus**

Ingestuurde visies, inloop-sprekuren, bijeenkomsten NVAB-kringen

🕒 8 februari 2024

Extra ledenconferentie

Informatie en zienswijzen vanuit de beroepsgroep: 29 fysieke groepen, 14 online rooms, 11 stellingen

🕒 februari-maart 2024

Besluitvorming NVAB-bestuur

Samenvoeging, analyse en weging van alle input, formulering voorstel voor nieuwe koers

🕒 4 april 2024

Algemene Ledenvergadering

Formele vaststelling van de nieuwe koers door de NVAB-leden

4 kernthema's

De nieuwe koers op hoofdlijnen

Bedrijfsartsen willen voor zo veel mogelijk werkenden van betekenis zijn, nu en in de toekomst. Op basis van dit uitgangspunt onderscheidt de nieuwe koers voor de bedrijfs-geneeskunde vier nauw samenhangende kernthema's:

- 1 **Sociale geneeskunde:** Bewaken en bevorderen dat mensen door werk kunnen (blijven) meedoen in de samenleving
- 2 **Bedrijfsgeneeskundig organisatieadvies:** Bijdragen aan inzetbaarheid via advies over het voorkomen en beperken van werkgerelateerde gezondheidsrisico's
- 3 **Individuele begeleiding:** Bevorderen dat werkenden zo gezond mogelijk blijven en bij toch optredende ziekte naar vermogen en behoefte kunnen blijven werken
- 4 **Preventie:** Gezondheidsproblemen voorkomen, ziekte en risicofactoren zo vroeg mogelijk opsporen, complicaties en verergering voorkomen, zelfredzaamheid bevorderen

Effectiviteit op populatie- en groepsniveau staat voorop

De prioriteit in het werk van de bedrijfsarts ligt bij sociale geneeskunde en bedrijfsgeneeskundig organisatieadvies. Met deze focus op het populatie- en groepsniveau borgen we als beroepsgroep dat onze inspanningen voor zoveel mogelijk werkenden

van betekenis zijn. Uiteraard blijven bedrijfsartsen ook werkzaamheden op het gebied van Individuele begeleiding en preventie uitvoeren. Sterker nog: we vinden actief zijn op deze kernthema's onmisbaar. We organiseren werkzaamheden op deze terreinen echter altijd op zo'n manier dat we maximale effectiviteit op populatie- en groepsniveau waarborgen.

De balans tussen ziektebegeleiding en preventie herstellen

Bovenstaande prioritering is een bewuste en weloverwogen koerswijziging. In de huidige praktijk ligt in ons werk de nadruk op individuele begeleiding, en dan in het bijzonder de advisering bij verzuimbegeleiding. Dit gaat in toenemende mate ten koste van onze taken op populatieniveau. We brengen dit in balans zodat we adequaat uitvoering kunnen geven aan alle wettelijke taken van de bedrijfsarts, de bedrijfsgeneeskundige principes en de ambities van onze beroepsgroep. Dat wil zeggen: individuele begeleiding bieden, ziekte door werk voorkomen en deelname aan de samenleving door werk bevorderen.

6 principes die bij alle kernthema's van belang zijn

De volgende principes zijn op alle onderdelen van de koers van toepassing:

- 1. We beschermen, bewaken en bevorderen de gezondheid van werkenden.** Dit is verankerd in de Arbowetgeving en vormt de intrinsieke motivatie van de bedrijfsarts.
- 2. We beseffen dat een koers wijzigen niet vanzelf gaat.** Veel leden – bedrijfsartsen en aiossen bedrijfsgeneeskunde – hebben aangegeven behoefte te hebben aan specifieke scholing, training en ruimte om ervaring op te doen, bijvoorbeeld voor het verfijnen van adviesvaardigheden. En zie onze opsomming van uitdagingen verderop.
- 3. We realiseren ons dat de wereld om ons heen ook razendsnel verandert.** Er is een nadere verkenning

nodig van de kaders die nodig zijn bij inzet van moderne technologie zoals artificial intelligence (AI). Het gaat hierbij zowel om het verzamelen en verwerken van data als om het correct interpreteren en toepassen van inzichten en verbanden die hierbij naar voren kunnen komen.

- 4. Samenwerken is cruciaal.** Goede samenwerking met andere specialisten en deskundigen binnen en buiten de bedrijfsgezondheidszorg is onmisbaar om resultaat te behalen en taken goed te verdelen. Denk bijvoorbeeld aan verzekeringsartsen, artsen maatschappij en gezondheid, collega-arbokerndeskundigen (arbeidshygiënisten, veiligheidskundigen en arbeids- & organisatie-deskundigen), andere arboprofessionals en collega's in de curatieve sector, zoals huisartsen en medisch specialisten.
- 5. Onze leden kunnen rekenen op steun van hun vereniging.** We bieden zo veel mogelijk support om voor onze leden de weg te effenen. In de dagelijkse praktijk vraagt het uitdragen en realiseren van de nieuwe koers inzet en lef van ons allemaal.
- 6. We moeten blijven uitleggen wat bedrijfsartsen precies doen.** Uit contacten met andere organisaties en (zorg)professionals blijkt dat dit onvoldoende duidelijk is. Om dit te op te lossen is het nodig dat zowel de NVAB als individuele leden expliciet de verbinding leggen met het werk van de ander. Wat kunnen we voor elkaar betekenen? Dit vereist dat we in ons dagelijks werk zichtbaar en benaderbaar zijn. Het vereist ook een duidelijk verhaal in allerlei contacten, zowel binnen als buiten de zorg.

Start

Noodzaak

Proces

Kernthema's

Uitdagingen

Uitnodiging

Speerpunten kernthema 1

Sociale geneeskunde

Bedrijfsartsen zijn geneeskundig specialisten in het sociaal geneeskundig domein Arbeid en Gezondheid. We maken impact door ervoor te zorgen dat mensen door werk mee kunnen (blijven) doen in de samenleving. Daarvoor werken we breed samen. In de eerste plaats met onze collega-arbokerndeskundigen. Maar ook met geneeskundig specialisten binnen en buiten ons domein, zoals huisartsen en artsen Maatschappij & Gezondheid. En natuurlijk ook met de politiek en met publieke organisaties zoals werkgevers- en werknemersverenigingen, toezichthouders en ministeries.

Speerpunten kernthema 2

Bedrijfsgeneeskundig organisatieadvies

Bedrijfsartsen dragen bij aan de inzetbaarheid van werkkenden in Nederland door op groeps- en organisatieniveau te adviseren over het voorkomen en beperken van gezondheidsrisico's door werk.

- 1.1. Met onze kennis van groepen werkenden adviseren we gevraagd en ongevraagd over gezond werken en het voorkomen van gezondheidsrisico's door werk. In het maatschappelijk debat agenderen we dat, met aandacht voor de waarde van werk voor het individu en de samenleving, en voor de rol van werk in het behoud en herstel van gezondheid.
 - 1.2. Hiervoor gebruiken we sociaalgeneeskundige inzichten en branche- en sectorspecifieke kennis.
 - 1.3. We zijn er voor alle werkenden. Ook voor zelfstandige en toekomstige werkenden. Hierbij bewaken we actief dat er geen kwetsbare en minder zichtbare groepen aan onze aandacht ontsnappen.
-
- 2.1. We beschermen en bewaken de gezondheid van werkkenden door organisaties gevraagd en ongevraagd te adviseren over arbeidsomstandigheden.
 - 2.2. We adviseren organisaties over de kwaliteit en praktische invulling van hun arbobeleidscyclus.

Speerpunten kernthema 3

Individuele begeleiding

Bedrijfsartsen zetten zich in om te voorkomen dat mensen ziek worden door werk. Maar ziekte is niet altijd vermijdbaar en kent ook andere oorzaken dan werk. Dan is de expertise van de bedrijfsarts noodzakelijk om ervoor te zorgen dat iedereen door werk naar behoefte en vermogen mee kan doen in de samenleving. We zorgen dat het werk en/of de werkomstandigheden worden aangepast, adviseren werkgever en werkende preventief en bieden waar nodig begeleiding bij ziekte en re-integratie.

- 3.1. We borgen dat werkenden altijd laagdrempelig toegang hebben tot de bedrijfsarts voor advies en/of begeleiding. Ongeacht of zij ziek of (nog) niet ziek zijn.
- 3.2. We coördineren en houden het overzicht over de individuele begeleiding. De begeleiding hoeven we niet altijd zelf uit te voeren en richten we bij een klantorganisatie op maat in.
- 3.3. We verzamelen doorlopend essentiële, waar nodig geaggregeerde en geanonimiseerde, informatie uit de individuele begeleiding om ons werk in de andere thema's goed te kunnen doen.

Speerpunten kernthema 4

Preventie

Bedrijfsartsen zijn op alle vormen van preventie gericht: van het voorkomen van gezondheidsproblemen tot het zo vroeg mogelijk opsporen van ziekten en risicofactoren om behandeling mogelijk te maken die genezing brengt of verergering voorkomt. En van het voorkomen van complicaties en ziekteverergering tot het bevorderen van zelfredzaamheid om afhankelijkheid te voorkomen. Preventie is dan ook geen afzonderlijke taak van de bedrijfsarts, maar loopt door alle kernthema's heen:

- Bij individuele begeleiding door het arbeidsomstandighedensprekeuur, aanpassingen van werk(omstandigheden) en de begeleiding zelf;
- Bij organisatieadvies door betrokken te zijn bij de RI&E, arbeidsrisico's te agenderen en arbeidsomstandigheden te verbeteren;
- Door de informatie die we verkrijgen bij de individuele begeleiding in kernthema 3 te verzamelen en

vertalen naar groepsinformatie en deze te benutten voor het organisatieadvies in kernthema 2. En door de gecombineerde groepsinformatie uit kernthema's 2 en 3 vervolgens te gebruiken voor de sociale geneeskunde in kernthema 1, bij het adviseren aan en agenderen van verbeterpunten bij andere specialismen en politieke en publieke organisaties.

- 4.1. We regisseren en bewaken het proces rond signaleren, vaststellen, onderzoeken, opvolgen en voorkomen van al dan niet werkgerelateerde aandoeningen of beroepsziekten bij individuele werkenden.
- 4.2. We combineren individuele begeleiding bij gezondheidsgerelateerde problemen altijd met preventieve dienstverlening, zowel op individueel als op groepsniveau.
- 4.3. We zien actieve betrokkenheid bij RI&E, PAGO (PMO) en evaluatie van preventieve adviezen en maatregelen als een vast onderdeel van ons werk.

Uitdagingen

Obstakels en vergezichten op de route

Met deze nieuwe koers voor de bedrijfsgeneeskunde spreken we de ambitie uit om als bedrijfsartsen voor zo veel mogelijk werkenden van betekenis te zijn en te blijven. Aan dit doel zijn tal van uitdagingen verbonden. We zullen het niet van de ene op de andere dag bereiken. En ook niet zonder samenwerking met anderen. Met het oog op deze samenwerking is het goed stil te staan bij enkele obstakels en vergezichten die we op de route verwachten.

Uitdaging: individueel de balans vinden én bewaren

Het is cruciaal dat bedrijfsartsen binnen de kernthema's een individuele balans vinden en bewaren. Effectieve bedrijfsgeneeskunde ontstaat daar waar de interesses en talenten van een specifieke bedrijfsarts aansluiten bij de behoeften van diens werk- en/of opdrachtgevers. Er moet daarom altijd ruimte zijn om persoonlijke accenten te zetten, en ook om hier gedurende een loopbaan naar behoefte mee te schuiven. Tegelijkertijd mag van iedere bedrijfsarts een bijdrage worden verwacht aan de ambitie om voor zo veel mogelijk werkenden van betekenis te zijn. Volledige verwaarlozing van één of meer kernthema's is dus uitgesloten, maar hoe de bijdrage er precies uitziet zal per bedrijfsarts verschillen. De uitdaging is om in goed overleg tot maatwerk te komen.

Uitdaging: de individuele begeleiding herinrichten

Individuele begeleiding blijft een essentieel onderdeel van het takenpakket van de bedrijfsarts. Veel bedrijfsartsen voelen zich in de eerste plaats zorgverlener en hechten grote waarde aan persoonlijk contact met werkenden. Activiteiten op het gebied van sociale geneeskunde en bedrijfsgeneeskundig advies liggen voor hen bij voorkeur in het verlengde hiervan. Dit sluit aan bij een belangrijk praktijkinzicht: individuele begeleiding levert urgentie(besef) en waardevolle inzichten op ten aanzien van de werkomstandigheden. Vaak is dit onmisbaar om in gesprek te komen en preventief effectieve stappen te kunnen zetten. De uitdaging is om dit werkingsprincipe bij het herinrichten van de begeleiding te behouden.

Vergezicht: een kritische blik op de wettelijke positie van de bedrijfsarts

Realisatie van de nieuwe koers voor de bedrijfsgeneeskunde vraagt om ruimte voor uiteenlopende invullingen van het vak. Een belangrijke vraag die wij voorzien is of we dit volledig binnen de bestaande kaders kunnen realiseren of dat er meer nodig is. Hoe ver reiken oplossingen zoals taakdelegatie en samenwerking

met anderen bij het realiseren van de gewenste focus op sociale geneeskunde en bedrijfsgeneeskundig organisatieadvies? Zijn ze afdoende, of moeten we verder kijken en ook taakherschikking overwegen? En als het laatste het geval is: wat is er nodig om hierbij de kwaliteit en essentiële principes zoals het medisch beroepsgeheim en de onafhankelijkheid van adviezen te waarborgen?

Uitnodiging

In gesprek over uitdagingen en oplossingen

Op diverse plekken in dit document komt het ter sprake: we hebben niet de illusie dat we onze nieuwe koers zonder anderen realiseren. Bedrijfsartsen willen samen optrekken. Als vertegenwoordiger van de beroepsgroep nodigt de NVAB daarom alle belanghebbenden uit om in gesprek te gaan over de uitdagingen en mogelijke oplossingen. Hiervoor organiseren we verschillende vormen om met elkaar van gedachten te wisselen.

Landelijke dialoog

Branche- en beroepsverenigingen, organisaties van werkgevers en werknemers en andere landelijke spelers zijn van harte welkom bij de rondetafelconferentie die we later organiseren.

Regionale dialoog

In de dagelijkse praktijk vraagt het uitdragen en realiseren van de nieuwe koers inzet van alle bedrijfsartsen. Onze leden staan voor de uitdaging om in samenspraak met hun werk- en/of opdrachtgevers op zoek te gaan naar hun persoonlijke invulling van de vier kernthema's. We gaan regionale bijeenkomsten organiseren om dit proces te ondersteunen.

Data, locaties en gelegenheid tot inschrijven volgen nog.

Meer koersinformatie

nvab-online.nl

Alle informatie van de NVAB, ook over de nieuwe koers voor de bedrijfsgeneeskunde.

Colofon

NVAB-koers voor de bedrijfsgeneeskunde - mei 2024

Nederlandse Vereniging voor

Arbeids- en Bedrijfsgeneeskunde (NVAB)

Postbus 2113, 3500 GC Utrecht

030 2040620

nvab@nvab-online.nl www.nvab-online.nl

Copyright:

© 2024 Nederlandse Vereniging voor Arbeids- en Bedrijfs-
geneeskunde. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze
uitgave mag worden gekopieerd, opgeslagen in een geauto-
matiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige
vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door
fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder vooraf-
gaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Bij het opstellen van de koers hebben we zo zorgvuldig mogelijk
gewerkt. Aan de inhoud kunnen geen rechten worden ontleend.
De NVAB aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele
fouten of onvolledigheden.

Heb je vragen of opmerkingen?

Neem dan contact op via nvab@nvab-online.nl

NVAB+

werken aan
gezond werken